

סוג הבחינה: בגרות לנבחנים אקסטריניים
מועד הבחינה: חורף תשס"ו, 2006
מספר השאלון: 29, 70, 80

מדינת ישראל
משרד החינוך התרבות והספורט

גאוגרפיה

3 יחידות לימוד

חלק ב הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה ורבע.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בחלק זה פרק אחד בלבד.

פרק שלישי – גאוגרפיה חבלית וגאוגרפיה נושאית.

- * החבלים: ארצות-הברית **או**: ארצות-הברית הבתר-תעשייתית
- * מערב אירופה לקראת המאה ה-21
- * העולם המתפתח (העולם השלישי)

- * הנושאים: * יישובים עירוניים * גאוגרפיה כלכלית
- * גאולוגיה * גאומורפולוגיה
- * אקלים

עליך לענות על שלוש שאלות בלבד, לפי ההוראות בגוף השאלון.

לכל שאלה – 11 נקודות; סה"כ – 33 נקודות לחלק זה. התרשמות – 1 נקודה.

הערה למעריך: את ההתרשמות יש לרשום כשאלה מס' 40.

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אטלס **משנת 1993 ואילך**: אטלס אוניברסיטאי חדש, אטלס כרטא. **שים לב**: אין להשתמש באטלס גיאוגרפי יבנה, הכולל את המילון למונחי הגיאוגרפיה.

ד. הוראה מיוחדת: כדי להמחיש את תשובותיך היעזר בסרטוטים, בחתכים ובגרפים, לפי הצורך.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק שלישי – גאוגרפיה חבלית וגאוגרפיה נושאית

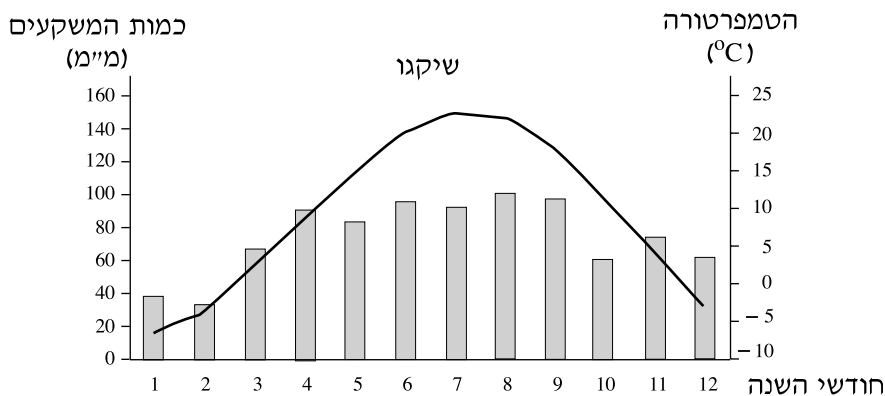
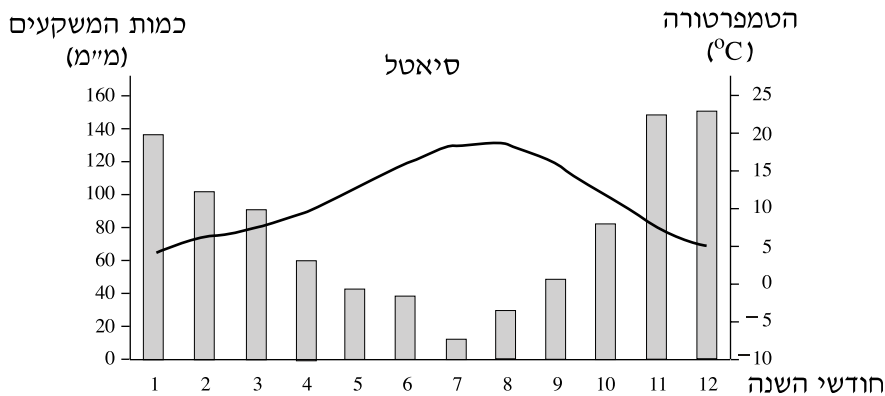
בפרק זה 27 שאלות בחבלים שונים ובנושאים שונים, ומהן עליך לענות על שלוש בלבד.
(לכל שאלה – 11 נקודות)
שים לב: אין לענות על יותר משתי שאלות באותו חבל ו/או באותו נושא.

ארצות-הברית

שים לב: נבחן שבחר לענות על שאלות הנוגעות לארצות-הברית
אינו רשאי לענות על שאלות הנוגעות לארצות-הברית ה**בתר-תעשייתית**.

13. אקלים ארצות-הברית

לפניך קלימוגרפים של סיאטל ושל שיקגו. עיין בהם, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריהם.

- א.** תאר על פי הקלימוגרפים את מאפייני האקלים (טמפרטורות ומשקעים) של כל אחת מהערים. (5 נקודות)
- ב.** ציין שני הבדלים בין ערים אלה מבחינת האקלים שלהן, והסבר את הגורם לכל הבדל שציינת. (6 נקודות)

14. נתיבי שיט

- א.** תאר שני קשיים בהפלגה באגמים הגדולים בארצות-הברית. (5 נקודות)
- ב.** תאר שני פתרונות המאפשרים את השיט באגמים הגדולים. (6 נקודות)

15. אזורי פיתוח

- אלסקה, רמת קולורדו והרי הרוקי הם אזורים בארצות-הברית שיחסית אינם מיושבים.
- א.** בחר באחד מהאזורים האלה והסבר מדוע האזור אינו מיושב. בתשובתך הבא שתי סיבות. (6 נקודות)
- ב.** הבא שתי דוגמאות לניצול פוטנציאל הפיתוח של האזור שבחרת. (5 נקודות)

ארצות-הברית הבתר-תעשייתית

להזכירך: נבחן שבחר לענות על שאלות הנוגעות ל**ארצות-הברית**
 אינו רשאי לענות על שאלות הנוגעות ל**ארצות-הברית הבתר-תעשייתית**.

16. העיר הבתר-תעשייתית

- א.** תאר שני שינויים שחלו בעיר האמריקנית הבתר-תעשייתית, והסבר גורם אחד לכל שינוי שתיארת. (8 נקודות)
- ב.** הצג תחזית אחת של מומחים בנוגע לעתיד של העיר הבתר-תעשייתית. (3 נקודות)

17. רצועת החרושת

- א.** ציין והסבר שלושה גורמים להתפתחות "רצועת החרושת" בצפון-מזרח ארצות-הברית. (5 נקודות)
- ב.** בדורות האחרונים נחלש מעמדה של "רצועת החרושת" כאזור התעשייה העיקרי בארצות-הברית. ציין והסבר שני גורמים למגמה זו. (6 נקודות)

18. לוס אנג'לס

- א.** בעידן הבתר-תעשייתי התמקד רוב הגידול בתעסוקה בלוס אנג'לס בשני ענפי תעשייה. מה הם שני ענפי התעשייה האלה, ומדוע הם ענפים צומחים? (5 נקודות)
- ב.** ציין שלושה מאפיינים של לוס אנג'לס כ"עיר עולם". (6 נקודות)

מערב אירופה לקראת המאה ה-21

19. אנרגיה גרעינית

א. תאר את השינויים בייצור אנרגיה גרעינית בתקופה שבין 1974 ל-1989 בשלוש המדינות שהנתונים שלהן מוצגים בטבלה שלפניך. (5 נקודות)

שיעור הייצור של אנרגיה גרעינית במדינות נבחרות

(אחוזים)

המדינה	1974	1980	1985	1989
הולנד	5.9	6.5	6.1	5.4
פינלנד	0.0	17.3	48.0	35.4
צרפת	7.8	23.6	64.9	74.5

ב. הבא שני הסברים לעלייה בייצור אנרגיה גרעינית במערב אירופה מאמצע שנות ה-70 עד אמצע שנות ה-80 של המאה ה-20. (4 נקודות)

ג. הבא הסבר אחד לירידה בייצור אנרגיה גרעינית בחלק ממדינות מערב אירופה לאחר 1985. (2 נקודות)

20. מים טריטוריאליים

א. הבא שני הסברים לחשיבות של קביעת גבולות המים הטריטוריאליים של מדינות במערב אירופה. (6 נקודות)

ב. הסבר קושי אחד הקשור לחלוקת המים הטריטוריאליים במערב אירופה. (5 נקודות)

21. ספרד ופורטוגל

א. ציין שני שינויים כלכליים-חברתיים שחלו בספרד לאחר שנכנסה לאיחוד האירופי. (4 נקודות)

ב. ציין שני גורמים למצבה הכלכלי הקשה של פורטוגל, לפני שנכנסה לאיחוד האירופי. (4 נקודות)

ג. יש החוששים שעם כניסת מדינות חדשות לאיחוד, יסתיים השגשוג שממנו נהנות ספרד ופורטוגל.

מדוע יש חשש כזה? (3 נקודות)

/המשך בעמוד 5/

העולם המתפתח (העולם השלישי)

22. תיעוש בעולם המתפתח

- א. ציין והסבר שלוש סיבות שבגללן חשוב למדינות המתפתחות להשקיע בתיעוש.
 (5 נקודות)
- ב. ציין והסבר שלושה גורמים המעכבים את התיעוש במדינות אלה. (6 נקודות)

23. רמת פיתוח ומדדי פיתוח

- א. לפניך חמישה מדדים לקביעת רמת הפיתוח של מדינות:
 – תל"ג לנפש
 – שיעור המועסקים בחקלאות
 – אחוז הילדים (מתחת לגיל 15) באוכלוסייה
 – חלקם של חומרי הגלם ביצוא של המדינה
 – קיטוב חברתי ומעמדי
- בחר בשלושה מהמדדים האלה, והסבר כיצד כל אחד מהם משמש לקביעת רמת הפיתוח של מדינות. (6 נקודות)
- ב. ציין שם של מדינה מתפתחת, שדומה למדינות המפותחות על פי מדד אחד או יותר. במה היא דומה למדינות מפותחות, ומדוע היא בכל זאת מוגדרת "מדינה מתפתחת"? (5 נקודות)

24. עיור בעולם המתפתח – מושגים

- הסבר שלושה מבין ארבעת המושגים שלפניך. (11 נקודות)
- שכונות פלישה
 – עיר ראשה
 – "כלכלת בזאר"
 – התבדלות חברתית

יישובים עירוניים

25. תכנית עיר – מוסקבה

א. לפניך תכנית העיר מוסקבה.

איזה דגם עירוני נראה בה? (3 נקודות)

ב. ציין והסבר שלושה מאפיינים של דגם עירוני זה. (8 נקודות)

תכנית העיר מוסקבה

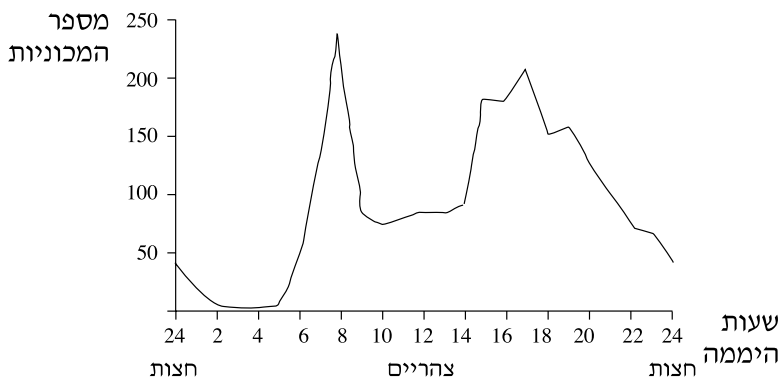

- מקרא:**
- נהר
 - אזורי מגורים
 - == כביש
 - שטחים ומבנים ציבוריים

26. תחבורה בערים

א. עיין בגרף שלפניך, המציג את התפלגות מספר המכוניות הנעות בעיר מסוימת במהלך יממה.

ממוצע המכוניות הנעות בעיר במהלך יממה*

* יחידת המדידה היא מספר המכוניות הממוצע ליחידת שטח בדקה.

הסבר את המחזוריות היומית של התנועה בעיר, על פי הגרף (בתשובתך כתוב על מטרות הנסיעה ועל שעות השיא והשפל). (4 נקודות)

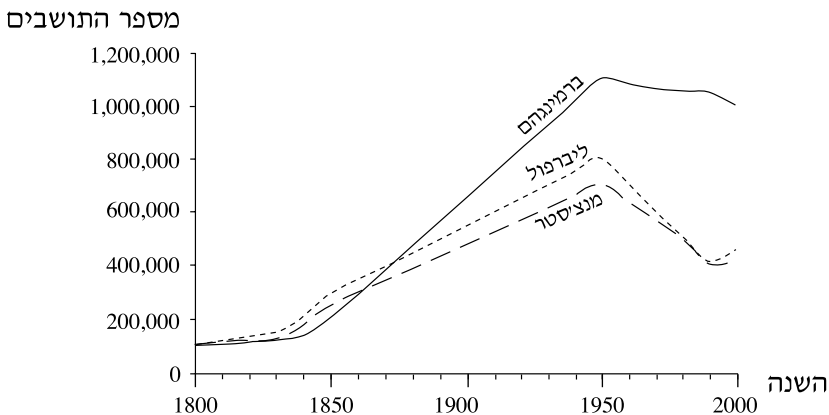
ב. ציין שתי בעיות הנוצרות בעיר בגלל המחזוריות הזו. (3 נקודות)

ג. ציין שני פתרונות המוצעים לבעיות שגורם דפוס תנועה זה. (4 נקודות)

27. תהליכי עיור

א. עיין בגרף שלפניך, המציג שינויים בגודל האוכלוסייה העירונית בבריטניה.

שינויים בגודל האוכלוסייה בשלוש ערים בבריטניה
בשנים 1800-2000

חלק את התקופה המוצגת בגרף לשלוש או ארבע תקופות משנה, ותאר את המגמה בכל תקופה. (6 נקודות)

ב. בחר באחת מהתקופות והסבר שני גורמים אפשריים לשינוי באוכלוסייה העירונית

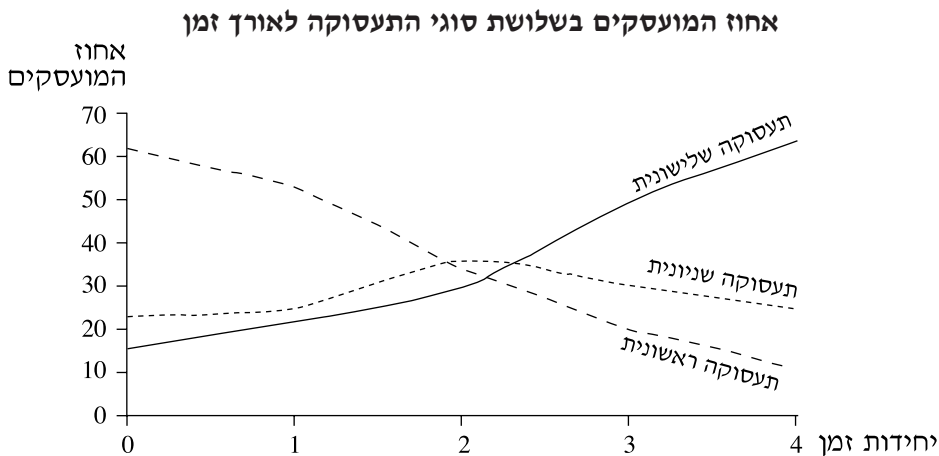
/המשך בעמוד 8/

בתקופה זו. (5 נקודות)

גאוגרפיה כלכלית

28. מבנה התעסוקה במשק

- א. הסבר את שלושת המושגים: תעסוקה ראשונית, תעסוקה שניונית, תעסוקה שלישונית. (4 נקודות)
- ב. עיין בתרשים הסכמטי שלפניך, שבו מוצג השינוי באחוז המועסקים בשלושת סוגי התעסוקה לאורך תקופה מסוימת.

- תאר את השינויים בשיעור המועסקים בכל אחד מסוגי התעסוקה (היעזר במספרים המסומנים בתרשים כיחידות זמן). (3 נקודות)
- ג. הסבר את ההשפעה של שני גורמים על השינויים בתעסוקה המוצגים בתרשים. (4 נקודות)

29. פחם

- א. הסבר שני יתרונות ושני חסרונות של הפחם כמקור אנרגיה. (6 נקודות)
- ב. הבא שני הסברים לתנודות בכריית הפחם בעולם במחצית השנייה של המאה ה-20. (5 נקודות)

30. דיג

- א. ציין שלושה משדות הדיג החשובים בעולם. (3 נקודות)
- ב. הסבר שני גורמים המפחיתים את תנובת הדיג באזורים שציינת בסעיף א, וציין שתי פעולות שבעזרתן מנסים לצמצם פגיעה זו. (8 נקודות)

גאולוגיה

31. תאוריית הלוחות

- א. הלוחות הטקטוניים נעים זה ביחס לזה בשלושה סוגים של תנועה.
 ציין את שלושת סוגי התנועה, והבא דוגמה לתנועת לוחות בכל אחד מהסוגים (תוכל להיעזר באטלס). (6 נקודות)
- ב. הסבר את המושג "נקודה חמה" ואת הקשר בינו ובין איי הוואי. (5 נקודות)

32. מושגים ותופעות בגאולוגיה

- א. לפניך רשימה של מושגים:
 מייך אותם לשלוש קבוצות, וכתוב מה משותף למושגים בכל קבוצה. (5 נקודות)
- הורסט
 - אנטיקלינה (קמר)
 - דולומיט
 - קירטון
 - סינקלינה (קער)
 - גְרָבּוֹן
- ב. בחר בתופעה אחת מכל קבוצה, ותאר כיצד היא נוצרת (סה"כ — שלוש תופעות). (6 נקודות)

33. סלעים מותמרים

- א. הסבר מהי התמרה (מטמורפוזא), וציין שני גורמים להתמרה. (6 נקודות)
- ב. הבא דוגמה לסלע מותמר, וציין מאפיין אחד שלו. (5 נקודות)

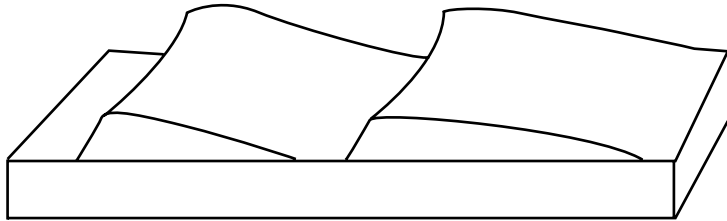
גאומורפולוגיה

34. עיצוב קרחוני

- הסבר את דרך ההיווצרות של כל אחת משלוש תופעות אלה. (11 נקודות)
- מורנה
 - קרקס קרחוני
 - פיורד

35. דיונות

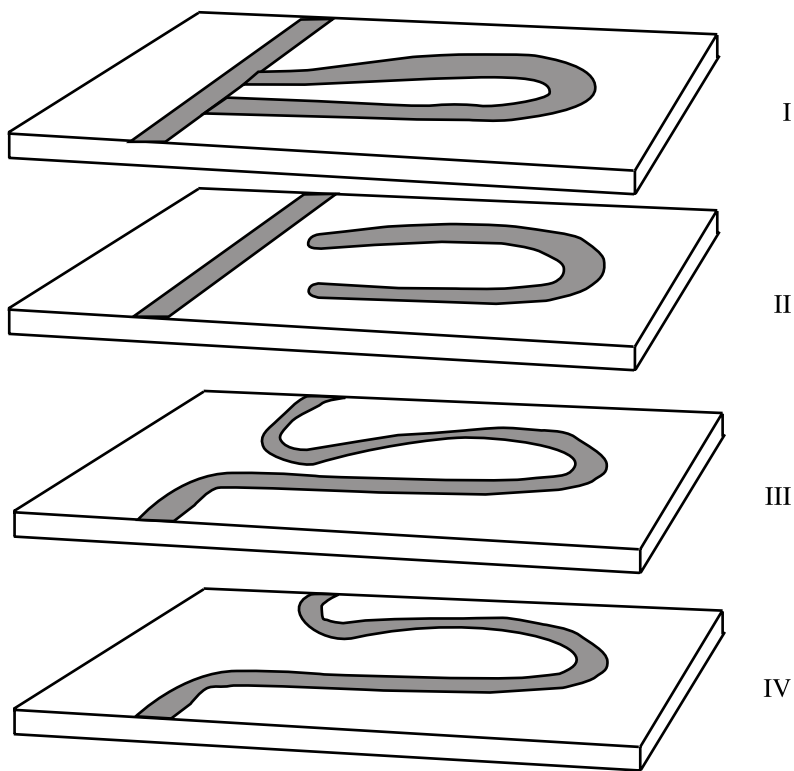
עיינ באיור שלפניך, המתאר אזור דיונות, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריי.

- א.** הסבר את השפעת הרוח על עיצוב הדיונות המוצגות באיור. (4 נקודות)
ב. ציין סוג אחד של דיונה, ותאר כיצד נוצרת דיונה זו. (7 נקודות)

36. עיצוב נהרי

עיינ באיורים I-IV שלפניך, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריהם.

- א.** ציין איזו תופעה מוצגת באיורים, וקבע מהו הסדר הנכון שלהם. (5 נקודות)
ב. הסבר כיצד נוצרת תופעה זו. (6 נקודות)

אקלים

37. מדבריות

לפניך שמות של שישה מדבריות בעולם, מחולקים לשלוש קבוצות.
 בחר במדבר אחד מכל קבוצה, והסבר כיצד הוא נוצר (סה"כ – שלושה מדבריות).
 (11 נקודות)

קבוצה א	קבוצה ב	קבוצה ג
נמיב	סהרה	רמת קולורדו
אטקמה	קלהרי	מדבר יהודה

38. קרה

- א. מהי קרה? תאר שתי דרכים שבהן נוצרת קרה. (5 נקודות)
- ב. הסבר כיצד קרה מזיקה לחקלאות, וציין שתי שיטות שבהן משתמשים חקלאים כדי להפחית את נזקי הקרה. (6 נקודות)

39. סוגי רוחות ומדידתן

- א. מהו "סולם בופור"? (5 נקודות)
- ב. תאר בקצרה שתיים מהרוחות שברשימה שלפניך, והסבר כיצד נוצרת כל אחת מהן.
 (6 נקודות)
- טורנדו
 - הוריקן
 - רוח עמק-הר
 - בריזה

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
 אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך התרבות והספורט